

Er hajer farlige for mennesker?

AF JØRGEN LUND MØLLER

Det er farligt at bevæge sig i trafikken, farligt at male sit stakit, men er det farligt at tage en svømmetur i havet? Ja det kan det være - men ikke på grund af hajer.

Hvert år bliver der registreret omkring 100 hajangreb hos forskerne på det Naturhistoriske Museum i Florida. Af disse 100 angreb bliver 60-70 kategoriseret som egentlige, uprovokerede angreb. Kun to til fem mennesker om året dør på grund af hajers angreb.

Selvom antallet af dødsfald har været relativt konstant de seneste år har antallet af hajangreb været stigende igennem de sidste 100 år – hvilket kan tilskrives menneskets øgede trang til at bevæge sig ud i havet. Et meget tydeligt eksempel findes i Florida,, hvor turismen er eksploderet i nyere tid.

På strandene ved Daytona Beach i Volusia County findes det højeste tal af hajangreb i hele verden. I alt er over 240 mennesker blevet angrebet i de sidste 130 år, de fleste i nyere tid, men der er ingen dødsfald. Her er der tale om en uheldig kombination af rigtigt mange mennesker i vandet, dårlig sigtbarhed og en masse småhajer – typisk sorttippet haj, *Carcharhinus limbatus* – som forårsager en masse småbid og rifter, idet den lige skal undersøge om en hånd eller fod er noget spiseligt.

DE FARLIGSTE HAJER

Men findes der ingen hajer som er rigtigt farlige for mennesker? Store hajer som hvidhajer, tyrehajer og tigerhajer vil gerne spise store byttedyr – helst søløver og sæler. Et menneske, der padler på et surfbræt, ligner faktisk et byttedyr, når hajerne ser dem nede fra dybet – det er altså et spørgsmål om misforstået identitet. Det er også kendte tegnede for de store hajer på jagt, at de ikke tænker sig ret meget om, inden de angriber. Store tandhvaler som f.eks. spækhuggere lever også af havpattedyr, men de angriber ikke mennesker på et surfbræt. Sandsynligvis fordi de er i stand til at se forskel på menneske på surfbræt og svømmende sølø-

Et menneske, der padler på et surfbræt, ligner faktisk et byttedyr, når hajerne ser dem nede fra dybet.

Dyr	Gennemsnitlig antal dødsfald pr. år
Råvildt (sammenstød med biler)	130
Hunde	18
Slanger	15
Puma	0,6
Hajer	0,4

Tabel - relativ farlighed
Gennemsnitlig årlige dyre-relaterede dødsfald i USA 1990-1999
Kilde: International Shark Attack File, Florida Museum of Natural History, University of Florida

Art	Uprovokerede angreb (dødsfald)
1. Hvidhaj	244 (65)
2. Tigerhaj	88 (27)
3. Tyrehaj	82 (25)
4. Uidentificerede hvidhaj/tyrehajer	39 (7)
5. Sandtigerhaj	32 (3)

Top 5 over verdens (for mennesker) farligste hajer. Tallet angiver dødsfald registreret fra 1580-2008.
Kilde: International Shark Attack File Florida Museum of Natural History, University of Florida

ver. Der er bestemt en grund til at hvidhaj, tyrehaj og tigerhaj er på Top 5-listen over verdens farligste hajer.

ET HAJANGREB

En hajs angreb på et byttedyr er inddelt i flere faser. Først skal hagen blive tiltrukket – hvilket kan ske på lang afstand, især ved de lavfrekvente lyde som sårede fisk eller plaskende mennesker udsender. På nært hold kan hagen måske se byttet. Hvis de er usikre på byttet, og det er sikkert tilfældet, når de ser et behåret menneskeben, prøver de sig frem. Mennesker, der er blevet angrebet, fortæller tit, at de først er blevet »bumpet« – hagen har »mærket på varen«, herefter følger der måske et prøvebid, som dog godt kan have fatale følger. De direkte og voldsomme angreb er mere sjældne og er givetvis udført af hvidhajer. Her vil det være det samme som at blive ramt af en mindre bil – med tænder.

ER DER NOGET AT VÆRE BANGE FOR?

Men er hajer så farlige for os mennesker? Svaret er ja – hvis omstændigheder er de rigtige eller måske bedre formuleret – de forkerte. Hvis man springer i vandet i hajfyldte farvande, måske i nærheden af en søløvekoloni – så er det farligt. Men ser vi på det statistiske materiale er det meget farligere at gå udenfor i tordenvejr eller hvis naboen har en stor hund.

I Danmark har vi bestemt ikke noget at frygte – kun hvis man arbejder på Kattegatcentret, men det er en helt anden historie. ■

Det er typisk i situationer som denne, hvor en fridykker fodrer hajer med fisk, at hajangreb sker. Her er det citronhajer.

Jørgen Lund Møller er direktør for Kattegatcentret.

Hajer for retten

Hent Kattegatscenterets rollespil om hajer på vores hjemmeside:
www.biologforbundet.dk